

L'experiència de l'observació

Ponç Puigdevall

Les *cuques* és un llibre estrany: hi surten molts insectes, amb el seu nom científic, i fins i tot hi ha unes làmines on apareixen dibuixats tots, a la manera d'una guia de camp o d'un llibre d'història natural, però *Les cuques* (en català a Anagrama, i tot just ara en castellà a Círculo de Tiza) no és un assaig científic ni tampoc un bestiarí. També s'hi desgranen molts records personals o inventats —tant li fa— de l'autor, Julià Guillamon (Barcelona, 1962), però considerar-lo unes memòries seria tan imprudent com etiquetar-lo sota el segell del *nature writing*, a pesar que al llarg de la seixantena de textos que s'hi apleguen els colors, les olors i els sorolls dels boscos i els avatars dels seus habitants hi ocupen un lloc primordial.

Algú podria llegir-lo com la història de tres personatges —un pare, una mare i un fill— al llarg dels anys en tres escenaris ben diferents —Arbúcies, Llançà i Barcelona—, com si fos una novel·la on la trama narrativa s'ocultés, però segurament el lector que l'incertaria més seria el que veïés *Les cuques* a la manera d'una resposta al que deia el poeta peruà César Vallejo en els versos inicials de *Los heraldos negros*: “Hay golpes en la vida, tan fuertes... ¡Yo no sé! / Golpes como del odio de Dios; como si ante ellos, / la resaca de todo lo sufrido / se empozara en el alma... ¡Yo no sé!”.

Al cap i a la fi, *Les cuques* es pot llegir com la crònica de la trans-

LES CUQUES

Julià Guillamon
Anagrama
156 pàgines
17,90 / @ 9,99 euros

La lluita entre espècies funciona com a metàfora de la vida humana a *Les cuques*. / S. GUMIEL

formació que experimenta una família a partir de les alteracions profundes que provoca en la rutina establerta la malaltia de la mare i l'aventura prodigiosa —“la batalla campal”— de sortir triomfant d'un coma.

“Els escriptors hem d'abandonar el líquid amniòtic, ser valents, sortir al món a trencar-nos la cara”, polemitza el mateix Guillamon amb un escriptor català —“de poc

talent”— satisfet d'habitar en el seu suc de préssec en almívar, i el lector no triga gaire a constatar que així ho fa. A *Les cuques* hi ha, efectivament, molt de dolor, però el que s'acaba imposant és la victòria de la vitalitat, l'exploració de l'alegria a pesar de les adversitats, la tranquil·litat que ofereixen la bellesa, l'amor i l'esperança del futur: l'escriptura, sembla dir l'autor d'*El barri de la plata*, és un dels pocs instru-

ments de què disposa l'home per abandonar provisionalment el vici existencial de la por.

El rerefons de *Les cuques* és, clarament, l'ombra de la mort que amenaça a fer-se present, o la mateixa mort a punt de materialitzar-se (“Ara per què fumes? No fumis!”,

deia el narrador a la seva mare, “i ella em deia, desafiant i com si jo en tingués la culpa: que pot passar, que tingui càncer? Ja en tinc”), o els combats a mort que es desencadenen entre les diverses espècies.

Però davant d'aquesta realitat inevitable, el que fa Guillamon és recuperar i representar de nou “el passat feliç”, retrobar els llocs i les sensacions que han desaparegut amb el pas del temps, les gràcies de l'art d'estimar-se, la prosa de salvar el viscut a través de la força de la paraula: la prosa de *Les cuques* tendeix al poema, perd el valor narratiu que la convertiria en subsidiària de l'acció, i llavors l'autor es fixa i es centra sobretot en els aspectes formals del fragment —cada capítol és un text di-

vers, entretallat, sintètic—, i aconsueix que l'obra s'articuli en la seva discontinuïtat i que l'experiència de l'observació s'escampi arreu del llibre.

El resultat de tot plegat és una declaració d'amor a la vida, gens encrucada —el talent de Guillamon actua de tallafocs—, al seu fill i a la seva dona, a la naturalesa, a una manera d'estar en el món i a una manera d'entendre i fer literatura.